
 Saknr: 2020/50390-1
 Saksbehandlar: Nils Vetlesand

Saksgang

Utval	Utv.saknr.	Møtedato
Fylkesutvalet		28.05.2020
Fylkestinget		09.06.2020

Tertialrapport pr. april 2020 - rekneskapsprognose

Forslag til innstilling

1. Fylkestinget tek tertialrapporten til orientering
2. Drift: Fylkestinget godkjenner følgjande endringar i driftsbudsjettet

		kr 1 000	
Løyvingsnivå	Tekst	Meirutg. Mindreinnt.	Mindreutg. Meirinnt.
1	Rammetilskot		145 612
1	Skatt	160 000	
6	Overføring til investering	5 000	
7	Lønsavsetjing/premieavvik.		160 000
12	Org. og øk. - administrasjon		46 912
14	Eigedom drift vedlikehald	66 912	
22	Forsking, kompetanse, internasj.	20 773	
30	Vidaregåande skular	12 464	
31	Opplæring i bedrift	14 839	
35	Andre føremål opplæring		12 464
51	Billettinntekter kollektiv	110 000	
60	Veg - drifts og vedlikehald		20 000
61	FTU-midlar		5 000
		389 988	389 988

Investering: Fylkestinget godkjenner følgjande endringar i investeringsbudsjettet

	kr 1 000
Byvekstavtalen til fylkesvegane eks. bybanen	31 639
Askøypakken	28 300
Nordhordlandspakken	-50 000
Førdepakken	-6 696
Fv. 698 Blaksetunellen	-8 823
Ferjeavløysing Ytre Steinsund bru	-50 048
Fv. 614 Svelgen - Indrehus	-3 100
Fv. 218 Horsøy	-17 200

Tunellrehabilitering	-64 280
Mindre utbetringar	-28 492
Gang- og sykkelveg	-27 156
Trafikktryggingstiltak	6 405
Kollektivtrafikktiltak	345
Planlegging	-1 067
Anna - grunnerverv/skiltfornyng	17 440
Skredsikring	643
Sum vegar	-172 090
<hr/>	
Nye Førde vgs / THT Førde	-40 000
Tannklinikkar	-5 000
Skilt på bygg	5 000
Sum bygg	-40 000
<hr/>	
Finansiering:	
Mva komp.	-38 000
Lån	-179 090
Driftsmidlar	5 000
Sum finansiering	-212 090

Fylkestinget godkjenner slike kostnadsrammer for følgjande investeringsprosjekt:

- Askøy vgs - ny kostnadsramme 707 mill. kr
- Sogndal vgs - ny kostnadsramme 160 mill. kr
- Stord vgs - ny kostnadsramme 394 mill. kr
- Langhaugen vgs - ny kostnadsramme 185 mill. kr

3. Fylkestinget sluttar seg til fylkesrådmannen sine tiltak for å betre den økonomiske stoda. Dette gjeld tiltak innan Opplæring og kompetanse, og innan Kollektiv og mobilitet dersom det ikkje snarleg kjem signal om ytterlegare statlege kompensasjonar for verknadane av pandemi-situasjonen.

Samandrag

Tertialrapporten etter 1. tertial 2020 viser ein prognose som tilseier eit negativt budsjettavvik på 767 mill. kr. ved utgangen av året. Dette skuldast prognose om eit stort negativt resultat innan Mobilitet og kollektiv på 689 mill. kr, svikt i sentrale inntekter og ei underliggende negativ drift i alle dei større sektorane. Prognosen viser også at det er stor samla innsparing som gjeld lønsvekst, pensjonskostnadar og arbeidsgjevaravgift.

Det er sær store avvik samanlikna med kva som er vanleg i tertialrapportane, og det har samanheng med koronapandemien. Pandemien har stor innverknad på dei fylkeskommunale tenestene, og den økonomiske effekten er framleis uviss. Uvissa er todelt; storleiken på den økonomiske effekten og i kva grad tapa vert kompensert frå statleg hald.

Prognosen som tilseier eit negativt budsjettavvik på 767 mill. kr tek ikkje høgde for nye statlege kompensasjonar for innteksttapet og for auka skuleskysskostnader innan kollektivsektoren. I samanheng med dette gjer fylkesrådmannen framlegg om å setje i verk tiltak i kollektivsektoren dersom det ikkje kjem snarlege og tydelege signal om løyvingar som dekker dei økonomiske tapa av virusutbrotet. For Opplæring og kompetanse er det også utarbeidd framlegg til tiltak som skal redusera meirforbruket i denne sektoren.

Lønsutviklinga i regjeringa sitt opplegg i revidert nasjonalbudsjett og overslag om utviklinga i pensjonskostnader gjev ein årsprognose om reduksjon på 160 mill. kr - tilsvarande som venta reduksjon i skatteinntektene. Elles gjev sær låge renter ein positiv prognose på rentekapittelet med 8 mill. kr.

Fylkesrådmannen viser elles til gjennomgangen av sektorane sin prognose, og oversikt som syner korleis prognosen fordeler seg på løyvingsnivå.

I revidert nasjonalbudsjett for 2020, som regjeringa la fram 12. mai, sto effektar og kompensasjonar i høve til pandemien sentralt. Fylkesrådmannen viser til gjennomgangen i saka i høve til kva økonomiske konsekvensar dette medfører for Vestland fylkeskommune. Eit hovudmoment er at fylkeskommunen sin økonomi er avhengig av kompenserande løyvingar frå statleg hald.

Fylkesrådmannen peikar på dei prognostiserte tala, og vil sterkt understreke at det vert ein dramatisk situasjon for fylkeskommunen dersom ein ikkje får overføringar som dekker dei økonomiske tapa som er ein konsekvens av pandemien. Det vil uansett vere naudsynt å innarbeide varig kostnadsreducerande tiltak for å redusera meirforbruket i 2020. Dette gjeld og i høve til arbeidet med budsjettet for 2021.

Fylkesrådmannen har framlegg i saka om endringar av både driftsbudsjettet og investeringsbudsjettet. Desse er gjennomgått og sett opp i vedtakspunkt. Endringane på investerings sida gjer at nivået på budsjettet låneopptak vert redusert.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Ingrid Kristine Holm Svendsen
Fylkesdirektør

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor ingen handskriven underskrift

Saksutgreiing

Investeringar

Brutto utg. i kr 1 000	Rekn. pr april	Årsbudsjett	Forbruk %
Bygg m.m.	210 552	1 169 349	18,0 %
Mobilitet og kollektivtransport	676 878	2 414 300	28,0 %
Infrastruktur og veg	482 315	2 373 099	20,3 %
Total	1 369 745	5 956 748	23,0 %

Tabellen gjev oversyn over kor mykje som er brukt til investeringar pr. 1. tertial 2020. Normalt er forbruket på investeringsprosjekt størst i 3. tertial, så det er ikkje unaturleg at forbruket pr. 1. tertial er litt lågare enn budsjettet pr. 1. tertial skulle tilseia. Med jamt forbruk ville om lag 33 % av årsbudsjettet vore brukt, men det syner så langt berre 23 %. I nye prosjekt må det gjennomførast planarbeid og tilbudsrundar før arbeidet kan settast i gang, til dømes innanfor byggeprosjekt der forbruket til no i år er berre 18 % av årsbudsjettet.

Status for dei tre investeringsprogramma for bygg, fylkesveg og kollektiv er omtalt nedanfor.

Investeringsprogram bygg og eigedom

Endring budsjett 2020

Nye Førde vgs/ THT Førde

Byggstart er utsett med $\frac{3}{4}$ år til januar 2021. Investering 2020 er redusert med 40 mill. kr.

Tannklinikkar

I eksisterande økonomiplanperioden 2020 - 2023 er det sett av samla 49 mill. kr til prosjektet. Det vert tilrådd å ta ned ramma, og for 2020 vert ramma foreslått redusert med 5 mill.kr.

Skilt på bygg

Nytt prosjekt. Det er behov for midlar til skilting av fylkeskommunale bygg. Fylkesrådmannen rår til å setja av 16 mill. kr til prosjektet. Om lag 1/3 - 5 mill. kr.- i 2020 og resten - 11 mill. kr.- i 2021.

Endringar i totalramme

Askøy vgs

Tidlegare kostnadsoverslag har ikkje inkludert kostnader knytt til rekkefylgjekrav frå kommunen. Det føreligg no utkast til avtale knytt til rekkefylgjekrava der Vestland fylkeskommune skal dekkje 25 mill. kr. Det har vore ein auke i byggjekostnader som følgje av rehabilitering av eksisterande teoribygg, bruk av tre i bærande konstruksjonar og omlegging av infrastrukturen i byggeområdet. Samla budsjett inkludert kostnadsendringane og rekkefylgjekrava er kr 707 mill. kr - opphavleg 585 mill.kr.

Det er sett av 95 mill. kr i 2020, 180 mill. kr i 2021, 240 mill. kr i 2022 og 157 mill. kr i 2023.

Sogndal vgs - avd Kaupanger/Vitensenter

Prosjektet har ei totalramme på 160 mill. kr - opphavleg 144 mil. kr. Eksisterande lokalitetar på Kaupanger til programområda anleggsteknikk og transport/logistikk ved Sogndal vgs er gamle, utdaterte og ikkje tilfredsstillande. Det vart i 2017 utarbeidd ein mulegheitsstudie for å samle aktiviteten og bygge nytt til dette føremålet. I 2018 vart det utarbeidd eit oppdatert romprogram. Parallell prosess er gjennomført av Vitensenteret som gjennom sitt arbeid med romprogram har fastlagt eit konkret arealbehov som dei skal leige i bygget. Tilbod er henta inn , entreprenør er valt, og samspels-/forprosjektfase gjennomført. Prosjektet er klart til bygging og planlagt med byggstart i juni/2020. Det er sett av 70 mill. kr i 2020 og 81,562 mill. kr. i 2021

Stord vgs

Prosjektet gjeld nybygg for Stord vgs, avd Vabakken. Det er lagt til grunn å gjennomføre dette prosjektet etter det som er vedteke i skulebruksplanen i Hordaland, med nokon endringar.

Kvaliteten på bygga på Vabakken har vist seg å vere så dårlege at det ikkje løner seg å rehabiliterer dei. Det er difor no planlagd riving av alle dei eksisterande bygga og etablering av eit nybygg. Bygginga av skulen har vore utsett eit par år for å sjå om ein kunne kome til ei løysning der Stord kommune overtek bygget på Saghaugen og det kan etablerast ein ny samla skule på Stord. Det har ikkje lukkast å få til ei slik løysing.

Fylkesrådmannen rår difor til at ein planlegg ein ny samla skule på Vabakken, men at ein i fyrste omgang bygger berre den delen som skal huse fagtilboda som i dag er på Vabakken. Ei slik løysing er vurdert å krevje litt meir areal til fellesområda i fyrste byggetrinn, men vil på sikt vere tenleg for å samle skulen på ein plass. Det er vurdert at byggestart kan vere seint 2022 og innflytting ved årsskiftet 2024/2025.

Samla ramme for prosjektet er på 394 mill. kr med oppstart i 2021. Dette er ein auke på 54 mill. kr frå tidlegare vurderingar. Auken skuldast hovudsakleg at det viser seg at det ikkje er lønsamt å rehabiliterer nokon av dei eksisterande bygga. I tillegg vil eit noko auka arealbehov knytt til løysinga med å førebu for ein samla skule føre til noko auka kostnad

Langhaugen vgs

Samla kostnadsramme på prosjektet er på 185 mill. kr. Dette er ein auke på 90 mill. kr frå tidlegare vurderingar. I tidlegare kostnadsvurderingar er det ikkje teke høgde for midlar til etablering av ein ekstra parallell i musikk. Dette vart drøfta i fylkestinget i Hordaland i sak 46/18. Ein ekstra parallell i musikk vil gje ei auka kostnadsramme på 90 mill. kr.

Fylkestinget legg i budsjett 2020/økonomiplan 2020-2023 opp til at vurderingar kring rehabilitering og ei eventuell utviding av musikktilbodet på Langhaugen vgs skal vere ein del av den planlagde gjennomgangen av investeringsbudsjettet første halvdel av 2020.

Fylkesrådmannen rår no til å ta inn ein ekstra parallell i musikk

Oppsummering

Prosjekt med endringar i budsjett 2020

I 1000 kr	Budsjett 2020	Endring 1.tertial	Rev bud 2020
Nye Førde vgs/THT Førde	60 000	-40 000	20 000
Tannklinikkar	9 000	-5 000	4 000
Skilt på bygg	0	5 000	5 000

Prosjekt med endringar i totalramme med verknad frå 2021

I 1000 kr	Eksisterande ramme	Endring frå 2021-	Ny ramme
Askøy vgs	585 000	+122 000	707 000
Sogndal vgs/vitensenter	144 000	+16 000	160 000
Stord vgs, Vabakken	340 000	+54 000	394 000
Langhaugen vgs	95 000	+90 000	185 000

Investeringsprogram fylkesveg

Tertialrapporten for infrastruktur og veg syner at det så langt er stor usikkerheit knytt til årsprognosane for mange prosjekt. Det er difor ønskeleg for fleire av prosjekta å sjå utviklinga framover før ein gjer budsjettendringar.

Endring budsjett 2020

- *Justering som følgje av meir/mindreforbruk i 2019, +91,510 mill. kr*
Dette gjeld tekniske budsjettendringar som følgje av meir-/mindreforbruk i 2019 for pågåande prosjekt. Summen viser unytta løyving i 2019 som er forskyvd til 2020
- *Forskyving av løyving mellom år, - 318,463 mill. kr*
Summen gjeld ny gjennomgang av budsjettbehovet for pågåande prosjekt i 2020. Prognosen for forbruk i 2020 er usikker etter 1. tertial for fleire prosjekt. Fylkesrådmannen vil kome attende til dette i 2. tertial, men foreslår budsjettendringar for nokre prosjekt ut frå venta framdrift.
- *Auka løyving pga auka kostnader i prosjekt +36,823 mill. kr*
Auka kostnader i prosjekt gjeld 25 mill. kr i meirbehov etter anbod for tunnelsikringskontraktar. I tillegg er det behov for auka løyving til prosjektet ved Åstranda i Gloppen som følgje av uføresette grunnforhold.
- *Nytt behov i 2020, +13,040 mill. kr*
Summen gjeld fornying av skilt som følgje av regionreforma med 10 mill. kr. I tillegg er det behov for større utstyrskjøp innanfor Infrastruktur og veg
- *Overføring frå driftsbudsjettet, + 5 mill. kr*
Summen er ei teknisk budsjettendring som følgje av at fylkestrafikksikringsutvalet har fordelt løyvingar som kjem inn under investeringsbudsjettet utan at det samstundes vart vedteke flytting av midlane frå drifts- til investeringsbudsjettet.

Tabellen nedanfor viser endringane etter hovudgrupper slik det er å finna i Budsjett 2020. Det går fram ovanfor at endringane som fylkesrådmannen foreslår hovudsakleg er av teknisk karakter ut frå vurdering av budsjettet for dei ulike prosjekta inneverande år.

	Budsjett	Meir (-) /mindre forbruk (+)	Justering	Revidert budsjett
Bompengepakkar	815 594	63 743	-60 500	818 837
Store investeringsprosjekt	170 800	-2 371	-76 800	91 629
Tunellrehabilitering	375 400	-1 280	-63 000	311 120
Mindre utbetringar	203 416	9 408	-37 900	174 924
Gang- og sykkelveg	128 020	6 844	-34 000	100 864
Trafikktryggingstiltak	34 500	1 405	5 000	40 905
Kollektivtrafikktiltak	33 100	345	0	33 445
Miljø- og servicetiltak	5 000	0	0	5 000
Planlegging	22 700	-1 067	0	21 633
Anna - grunnerverv/skiltfornyng	79 874	1 400	16 040	97 314
Skredsikring	494 200	13 083	-12 440	494 843
Totalt	2 362 604	91 510	-263 600	2 190 514

Investeringsprogram kollektiv

Investeringsprogram for kollektiv består av ulike mindre investeringstiltak til buss, bane, båt og ferje som til dømes løysingar for passasjerteljing, trafikantinformasjon og billettering. I tillegg ligg det her budsjett til ladeinfrastruktur for ferjer, og investeringar til terminalbygg og sjåførfasilitetar. Ein stor del av kollektivbudsjettet vert brukt til bybaneinvesteringar. Vurderinga er at det ikkje er trong for å gjere budsjettendringar på nokon av delane på dette investeringsprogrammet. Fylkesrådmannen kjem attende til investeringsprogrammet etter 2. tertial.

Under er status i høve til framdrifta av bybaneutbygginga.

Bybanen byggjetrinn 4

For byggetrinn 4, Bergen Sentrum - Fyllingsdalen, er det sett av 1 896 mill. kr i 2020. Styringsramma for denne strekninga er rekna til 7 101 mill. 2017-kr. I denne ramma inngår Bybanetraseen, sykkelstamveg frå Mindemyren til sentrum, ny kanal på Mindemyren og sykkel tunnel gjennom Løvstakken. Gjennom Miljøløftet dekkjer staten 66 % av kostnaden ved utbygginga av Bybanetraseen og 100% av sykkelstamvegen. Det resterande er føresett finansiert med bompengar og andre lokale bidrag.

Status for prosjektet er at arbeidet er godt i gang for dei fleste grunnentreprisane; tunnel gjennom Løvstakken med depot, Fyllingsdalen, grunnarbeid på strekningane Mindemyren, AdO - Kronstad og AdO - Gulating og designarbeid på dei to totalentreprisane Signal/tele og Banesignal. I tillegg er alle tekniske entreprisar (likerettarar, kontaktleidningsanlegg, elektro, spor og sporvekslar), og depot, leskur og underjordisk haldeplass Haukeland sjukehus kontrahert eller nær signering og oppstart. Alle førebuaende entreprisar er ferdig stilte og oppgjort. Grunnerverv pågår, inkludert førebuingar til overskjønn.

Det er pr. 1. tertial bokført eit forbruk på 501,5 mill. kr i 2020 og det er ikkje venta budsjettmessig avvik for byggjesteg 4 i 2020. Trass i koronapandemien er framdrifta i prosjektet god, med unntak av ein kortare stans i tunnelarbeida grunna karantene for utanlandske arbeidarar.

Bybanen - Byggjesteg 5

For Byggjesteg 5 frå Bergen sentrum til Åsane er Bergen kommune i gang med reguleringsplanprosessen. Det vil vere naudsynt med midlar til planlegging- og grunnervervsarbeid i kommande økonomiplanperiode. Det er lagt opp til å nytte 51 mill. kr til planlegging i 2021 og 27 mill. kr i 2022. Planmidlane vert dekkja gjennom Miljøløftet.

Bybanen i Bergen - Vognmateriell

Totalkostnaden for dette prosjektet er på 319 mill. kr. Den totale budsjettsummen for denne investeringa er på noverande tidspunkt auka. Dette er hovudsakleg grunna i valutakursendringar og endringsordrar. Fylkesrådmannen vil vurdere behovet for budsjettendring i tertialrapporten etter 2. tertial.

Finansieringa av vognmateriellet skjer gjennom ei delt løysing mellom fylkeskommunale og statlege midlar. Endeleg avtale om finansiering er ikkje ferdigforhandla, men det er i planperioden lagt til grunn ei 50/50- deling.

Drift

Økonomiske effektar pandemien

Tap av kollektivtrafikkinntekter

I revidert nasjonalbudsjett viser regjeringa til at kommunesektoren skal kompenseras for meirutgifter/inntektstap som følgje av pandemien. Stortinget har til no løyvd 1 mrd. kr til fylkeskommunane som kompensasjon for tapte kollektivtrafikkinntekter. Vestland fylkeskommune sin del av denne summen er 110 mill. kr.

Regjeringa foreslår i revidert nasjonalbudsjett 2020 å løyva nye 1,5 mrd. kr i kompensasjon for inntektsbortfallet. Det er lagt til grunn at kompensasjonen gjeld for den akutte fasen av koronapandemien som er definert til tre månader.

Regjeringa sitt forslag skal handsamast i Stortinget i midten av juni - etter at fylkestinget har handsama tertialrapporten. Dette gjer at ein ikkje vil ha endeleg svar på storleiken på kompensasjonen frå statleg hald før Stortinget sitt vedtak ligg føre.

Kompensasjonssummen på 1,5 mrd. kr er ikkje fordelt på fylkeskommunane i regjeringa sitt forslag. Om Vestland fylkeskommune sin del vert tilsvarande som løyvinga på 1 mrd. kr, jf. ovanfor, vert kompensasjonssummen 165 mill. kr, slik at samla kompensasjonssum kan reknast til 275 mill. kr.

Fylkesrådmannen legg ut frå dette til grunn at ein har fått kompensasjon for tapte kollektivtrafikkinntekter til og med juni. Summen på 275 mill. kr samsvarar med inntektstapa som så langt er konstateret og det ein reknar med ut juni månad.

Regjeringa har lova å kompensera kommunesektoren for verknader av koronapandemien. Ved utrekning av inntektsveksten for kommunesektoren for 2021 er virusutbrotet halde utanom både det som gjeld inntektssvikt og meirutgifter. I revidert nasjonalbudsjett heiter det at tiltak i samband med virusutbrotet skal vere mellombels og skal ikkje påverke framtidige inntektsrammer for kommunesektoren. Vidare heiter det:

«For 2021 kan det likevel tenkes at virussituasjonen tilsier økte utgifter og bortfall av inntekter. Dette er for tidlig å vurdere nå. Regjeringen kommer tilbake til dette i statsbudsjettet. Også da må konsekvensene av virusutbruddet håndteres særskilt, både i 2020 og 2021.»

Fylkesrådmannen legg dette til grunn, men minner om at medrekna kompensasjonen Vestland er førespegla for perioden til og med juni, så er årsprognosen på kollektivområdet eit negativt resultat på 689 mill. kr. Dette er igjen sterkt medverkande til at Vestland fylkeskommune for 2020 ligg an til eit negativt årsresultat på heile 767 mill. kr.

Dersom ein ikkje får garantiar for at den statlege kompensasjonen held fram utover det som er rekna som den akutte fasen på tre månader, varslar fylkesrådmannen at ein i tilfelle må setje i verk tiltak innan kollektivtrafikken for å avgrense budsjettsvikten som då vil oppstå.

Tap av inntekter i tannhelse

Utover tapet innan kollektivsektoren, har fylkeskommunane også tapte inntekter i tannhelsesektoren. Her har ikkje staten lagt opp til ei eiga kompensasjonsordning, men slik ein forstår det, meiner regjeringa at dette tapet er kompensert innanfor det samla økonomiske opplegget for kommunesektoren.

Fylkesrådmannen finn dette heilt urimeleg og i samarbeid med dei andre fylkeskommunane er dette i regi av KS teke opp med sentrale styresmakter.

Skattesvikt og lågare løns- og prisvekst

I revidert nasjonalbudsjett er det lagt til grunn ein monaleg svikt i skatteinntektene som følge av koronapandemien. For fylkeskommunane samla er det overslag om svikt på 1,3 mrd. kr i 2020.

Regjeringa viser til at denne svikten vert motverka av at løns- og prisveksten også vert mykje lågare enn lagt til grunn. Overslag i revidert nasjonalbudsjett er rekna til innsparing for fylkeskommunane samla på 1,4 mrd. kr som følge av at den kommunale deflatoren er redusert frå 3,1 % til 1,4 %. Deflatorsatsen er den satsen som vert nytta ved omrekning av budsjetttrammene frå eit år til eit anna.

Regjeringa sitt opplegg medfører i praksis at det ikkje vert lønstillegg i kommunal sektor i 2020 i det heile. Lønsveksten på 1,5 % som ein sentralt no legg til grunn, svarar til overhengen frå 2019 inn i 2020 og lønsgliding i sektoren.

Ved utarbeiding av budsjetta legg ein til grunn dei statlege rammene for lønsutviklinga. Innsparing som følge av redusert prisvekst, er vanskelegare å få realisert. Ein stor del av fylkeskommunen sine kostnader er knytte til kontraktar innanfor kollektivsektoren. Her må det gjennomførast forhandlingar før ein eventuelt kan oppnå innsparingar.

Skatt og rammetilskot

Som ledd i krisepakker har Stortinget tidlegare gjort vedtak om følgjande tillegg i rammetilskotet til fylkeskommunane:

(kr 1 000)	Landet	Vestland
Bedriftsintern opplæring (Innst. S 197)	50 000	5 935
Kompetanseutvikling (Innst. S 216)	250 000	29 677

Kompensasjon for inntektstap kollektivtransp. (Innst. S 216)	1 000 000	110 000
	1 300 000	145 612

Fylkesrådmannen foreslår at budsjettet vert endra for desse løyvingane. Summen som gjeld bedriftsintern opplæring på 5,9 mill. kr er foreslått lagt til løyvingnivå Forsking, kompetanse og internasjonalisering innanfor Innovasjon og næring.

Summen til kompetanseutvikling på 29,7 mill. kr er foreslått delt likt mellom løyvingnivå Forsking, kompetanse og internasjonalisering og løyvingnivå Opplæring i bedrift innanfor Opplæring og kompetanse.

Kompensasjonen for inntektstap i kollektivtransporten på 110 mill. kr er foreslått justert mot dette budsjettet.

I revidert nasjonalbudsjett 2020 er overslaget over samla skatteinntekter for fylkeskommunane sett ned med 1,3 mrd. kr. Om ein legg til grunn KS sin modell for utrekning av frie inntekter, vil skatteinngangen for Vestland fylkeskommune bli 160 mill. kr lågare enn budsjettet.

I revidert nasjonalbudsjett er det framlegg om følgjande tillegg:

(kr 1 000)	Landet	Overslag Vestland
Kompensasjon for inntektstap, kollektivtransp. (Prop. 117 S)	1 500 000	165 000
Tilskot til låg- og nullutsleppsferjer (Prop. 117 S)	150 000	30 000
	1 650 000	195 000

Fordelinga av løyvinga på 1,5 mrd. kr er enno ikkje fordelt og fylkesrådmannen legg til grunn eit overslag på 165 mill. kr til Vestland fylkeskommune.

Regjeringa foreslår å løyve 150 mill. kr som tilskot til låg- og nullutsleppsferjer. Fordelinga av summen er ikkje kjent, og fylkesrådmannen har så langt gjort eit overslag om at Vestland fylkeskommune får 30 mill. kr.

Desse summene er ikkje vedtekne enno, og ein kjenner ikkje den nøyaktige tildelinga til Vestland.

Det er venta at denne prognosen vil kunne endre seg mykje dei neste månadane når det kjem nye avklaringar frå statleg hald, og når ekstraløyvingar vert rekna inn i sektorprognosane kor dei høyrer heime.

Opplæring og kompetanse

Opplæring og kompetanse melder ein årsprognose med negativt budsjettavvik på 47 mill. kr, og denne fordeler seg slik:

- Dei vidaregåande skulane: - 5 mill. kr
- Tilskot til lærebedrifter/vg3 i skule: -42 mill. kr
- Fagprøver: -3 mill. kr
- Gjesteelevar: 3 mill. kr

Det er fleire moment med uvisse i årsprognosen for Opplæring og kompetanse, og fleire av desse er knytt til pandemien. Døme på dette er privatisteksamen, tiltak for å gje tilbod til ungdom som ikkje får læreplass og alternativt tilbod til vg 2-elevar som skulle hatt eit skuleår i utlandet. Den økonomiske konsekvensen av dette er usikker pr. april. Fylkesrådmannen vil kome attende til desse meirkostnadane ved rapportering etter 2. tertial.

Fylkesrådmannen har utarbeidd tiltak for å få lågare årsresultatet enn det prognosen pr. 1. tertial indikerer. Det er forslag om slike tiltak:

- Pandemien medfører ei netto innsparing på skulane, inkludert fagskulane, som gjev grunnlag for budsjettreduksjon. Dette gjeld m.a. reduserte vikarutgifter, redusert kursverksemd og reduserte reiseutgifter. Vurderinga er at skulane sine budsjett kan reduserast med til saman 30 mill. kr.

- Ved opplæringsavdelinga er det i dagens situasjon vakansar og lågare reiseaktivitet. Dette gjev grunn til å redusere opplæringsavdelinga sitt budsjett med 4 mill. kr, der 2 mill. kr er knytt til redusert kurs og reiseaktivitet.

Med gjennomføring av desse tiltaka vert det negative budsjettavviket redusert; frå 47 mill. kr til 13 mill. kr.

Mobilitet og kollektiv

Årsprognosen for Mobilitet og kollektiv er 689 mill. kr i negativt budsjettavvik. Heile dette budsjettavviket er knytt til kollektivtransporten og effektar av pandemien. For løyvingsnivå buss, bane og båt har kollektivinntektene i pandemi-situasjonen vist ein inntektssvikt i høve til budsjett på opp mot 90 %. Tilsvarande for løyvingsnivået båt har det vore svikt på om lag 50 %.

Årsprognosen kan oppsummerast i tabellen under. Prognosen inneheld effektar av virusutbrotet gjennom tapte kollektivinntekter og auka kostnader til m. a. skuleskyss. Dette er samla rekna til å utgjere 964 mill. kr i budsjettsvikt for heile 2020.

	mill. kr
Tapte inntekter og auka kostnader	-964
Statleg løyving inkl. overslag i rev. nasjonalbud.	275
Årsprognose 2020	-689

Kompensasjonen på 275 mill. kr gjeld for perioden til og med juni og er summen av løyvinga på 110 mill. kr som vart løyvdy i mars og overslag på 165 mill. kr i kompensasjon etter handsaminga av revidert nasjonalbudsjett. Det er i tabellen altså ikkje teke høgde for vidare kompensasjon frå statleg hald. Med desse føresetnadene viser Mobilitet og kollektiv ein årsprognose med budsjettsvikt på 689 mill. kr.

Ut frå dette, meiner fylkesrådmannen det straks må kome tydelege signal frå statleg hald om at kompensasjon for inntektsbortfallet vil halde fram utover det som regjeringa i revidert nasjonalbudsjett definerer som den «akutte fase», definert til tre månader etter virusutbrotet.

Dersom det ikkje kjem slike klare signal, må fylkesrådmannen setje i verk kostnadsreducerande tiltak med redusert rutetilbod som resultat.

Andre område innan Mobilitet og kollektiv

Den delen av sektoren som ikkje gjeld Skyss/Kringom melder om ein prognose lik balanse i drifta ved utgangen av året. Eit usikkerheitsmoment for denne prognosen er TT-transporten, og kva avvik ein har fått på dette området grunna pandemien. Det vil truleg også kome budsjettavvik som gjeld arbeidskøring og innsparingar på fritidsreiseordninga. Dette vil ein koma nærare attende til ved rapportering pr. 2. tertial.

Veg og infrastruktur

Sektoren melder ein årsprognose lik eit positivt budsjettavvik på om lag 5 mill. kr. Samstundes vert det gjort framlegg om å flytta tilsvarande beløp frå drift til investering. Sistnemnde har bakgrunn i vedtekte tiltak i hovudutval for SAMO som kjem inn under investeringsbudsjettet.

Utover dette foreslår fylkesrådmannen å overføre midlar frå Infrastruktur og veg til Eigedomsavdelinga med 20 mill. kr som gjeld leigekostnader. I tillegg byggjer prognosen på bruk av midlar frå resultatoverføring med 3 mill. kr, slik at prognosen etter dette viser eit negativt budsjettavvik på 17 mill. kr.

Når det gjeld drift og vedlikehald på fylkesvegane så vert det pr. april ikkje meldt om meir- eller mindreforbruk i høve til årsprognosen. Det vert poengtert at ein enno ikkje har fullstendig oversikt over behovet på vegområdet, og at ein treng noko meir tid for å kunne vurdere om nivået på budsjetterte midlar samsvarer med behovet.

Staten løyvde ved avvikling av ordninga med sams vegadministrasjon 181,8 mill. kr til Vestland fylkeskommune til oppgåvene fylkeskommunen overtok. Det er for tidleg å seie noko om den statlege løyvinga er tilstrekkeleg. Infrastruktur og veg er ei ny avdeling som må byggjast opp og så

langt kjem det på ein del oppstartkostnader. På dette området er det ikkje «berre» to fylkeskommunar som skal finna felles arbeidsform, men også delar av dei to tidlegare vegkontora i Hordaland og Sogn og Fjordane kjem inn i den nye organisasjonen.

Tannhelse

Tannhelse melder at ein pr. april ligg an til eit negativt årsresultat på 30 mill. kr. Sektoren har eit stort inntektstap grunna korona-situasjonen som har medført driftsstans og stengde klinikkar. Inntektstapet er uvisst, men det er førebels rekna til om lag 20 mill. kr i prognosen. Dersom dei betalende pasientane endrar vanane sine som følgje av pandemien, og i mindre grad vel å bruke det offentlege tannhelsetilbodet, så vil underskotet for sektoren verte større.

Tannhelse er delt inn i sentraladministrasjon, 4 område med klinikkar og TkVestland. Sentraladministrasjonen og alle områda er prognostisert til å samla gå om lag i balanse. Då held ein effekten av korona utanom. TkVestland er eininga som har størst budsjettutfordringar innan tannhelse, og ligg pr. april an til eit underskot på om lag 10 mill. kr i 2020.

Fylkesrådmannen vil ha merksemd på inntektsutviklinga, og følgje denne tett når klinikkane opnar opp att og kan ta imot betalende pasientar. Det er viktig å få ein god trend for dette om årsresultatet skal betrast samanlikna med prognosen.

Kultur, idrett og inkludering

Avdelinga rapporterer om eit meirforbruk på 5 mill. kr. Det negative budsjettavviket skuldast særleg to moment:

- Nye stillingar innan kulturminnevernet i samband med regionreforma
- Tapte inntekter innan arkeologi og kommunearkiv

Det er sett i verk tiltak ved m.a. å halde stillingar vakante. I tillegg har avdelinga innsparingar som følgje av redusert reiseverksemd, kursdeltaking og andre administrative kostnader som følgje av virusutbrotet. Dette gjer at årsbudsjettet vil kunne halde, slik at årsprognosen vert sett til balanse ved slutten av året.

Innovasjon og næringsutvikling

Avdelinga melder om eit negativt budsjettavvik på om lag 1 mill. kr. Avdelinga har sett i verk tiltak for å oppnå administrative innsparingar. Dette gjeld m.a. redusert reiseverksemd og kursdeltaking.

I sak 62/20 «Søknad til Vestland fylkeskommune om bidrag til forstudien for det nye akvariet i Bergen» gjorde fylkesutvalet følgjande vedtak:

1. Vestland fylkeskommune løyver kr 2,5 mill. i støtte til forstudiet for det nye Akvariet i Bergen.
2. Løyvinga skal innarbeidd i samband med handsaming av 1. tertialrapport 2020.

Løyvinga på kr 2,5 mill. er innarbeidd i sak; Godkjenning av årsrekneskap for Hordaland 2019.

Politiske organ

Budsjettområdet ser etter 1. tertial ut til å gå i balanse ved slutten av året. Reisekostnadene viste ved starten av året ein aukande tendens som følgje av lengre reiser og auka behov for overnatting. Hadde denne trenden halde fram, ville prognosen vist eit negativt budsjettavvik. Perioden med digitale møte ein har hatt dei siste månadene, gjer at ein ser ut til å unngå dette.

Organisasjon og økonomi

For Organisasjon- og økonomiavdelinga reknar ein ikkje med budsjettavvik.

Også når det gjeld Eigedomsavdelinga, som er del av Organisasjon og økonomi, er årsprognosen for 2020 eit resultat lik budsjett. Det er då lagt til grunn budsjettendring for leigekostnader frå Infrastruktur og veg til Eigedom på 20 mill. kr.

Strategisk utvikling og digitalisering

Årsprognosen til avdelinga pr. april er eit negativt budsjettavvik på 1 mill. kr. Avdelinga har i tillegg dekkja ein del felles IT- kostnader som skal fordelast på ulike sektorar. Avdelinga har innsparingstiltak som følgje av redusert reiseverksemd, kursdeltaking og andre administrative kostnader som følgje av virusutbrotet.

Konsesjonskraftinntekter

Vestland fylkeskommune har tilgang på om lag 730 Gwh konsesjonskraft frå ulike kraftselskap i Vestland fylkeskommune. Dette er 30 Gwh mindre enn lagt til grunn for budsjett 2020/ økonomiplan 2020-2023. Årsaka til denne endringa er at Aurland kommune har auka opp sitt uttak av konsesjonskraft i samband med etablering av eit datasenter i kommunen.

Om lag 85% av konsesjonskraftvolumet er prissikra i terminmarknaden. Restvolumet på 15% vert levert i spot-marknaden. Denne delen av porteføljen vert selt til den daglege marknadsprisen gjennom leveringsåret. Spotprisen har sidan oktober/november 2019 hatt ein sterk nedgang for året 2020.

I tillegg har Vestland fylkeskommune inntekter frå Eidfjordavtalen på 22 mill. kr.

Fylkestinget budsjetterte for 2020 med nettoinntekt på 182 mill. kr frå sal av konsesjonskraft. Prognosen pr. april er nettoinntekt på 162 mill. kr - noko som gjev ein svikt på 20 mill. kr.

Renter og avdrag

Sidan mars har det skjedd store endringar i marknadsrentene. Norges Bank har sett ned styringsrenta frå 1,5 % til 0 %. Gradvis har rentene som kommunar og fylkeskommunar betaler følgd etter, og dei ligg no på rekordlåge nivå.

Fylkesrådmannen har hatt fokus på å sikre seg mot brå renteoppgang. Som følgje av dette er fylkeskommunen i ein posisjon der ein får liten effekt av rentenedgang første året. Men dei siste dagane har kommunesektoren kunna ta opp sertifikatlån til under 0,5 %. Om dette nivået held seg, vil ein få vesentlege innsparingar på nye lån som skal takast opp i år. Det synest realistisk at ein kan oppnå ei innsparing på om lag 8 mill. kr.

Lønsavsetjing/ pensjonskostnader

I revidert nasjonalbudsjett justerer regjeringa ned overslaget over forventa årslønsvekst i 2020 frå 3,6 % til 1,5 %. Om dette slår til, kan Vestland fylkeskommune spare om lag 87 mill. kr. Fylkesrådmannen har tradisjon for å leggje regjeringa sine overslag for lønsutviklinga til grunn i fylkeskommunen sine budsjett.

Arbeidsgjevaravgifta blir sett ned med 4 prosentpoeng i 3. termin. Dette er rekna å gje ei innsparing på om lag 25 mill. kr.

Prognosane for pensjonskostnader er også justert ned i vår. Det er i første rekkje Statens Pensjonskasse som varslar reduksjon i kostnadene. Om dei nye prognosane slår til vil fylkeskommunen få ei innsparing på om lag 48 mill. kr i 2020.

Lønsavsetjing og pensjonskostnader kan etter dette setjast ned med 160 mill. kr. Summen til svarar den venta reduksjonen i skatteinntektene isolert.

Tekniske budsjettjusteringar

Gjennomgangen ein har hatt i samband med tertialrapporten viser mindre behov for tekniske budsjettendringar enn ein la til grunn ved utarbeiding av budsjettet.

I tabellen under er dei tekniske budsjettendringane lista opp med ei kort forklaring. Endringane er ein del av forslaget til innstilling og sikrar at budsjettet ligg på rett stad i høve til kven som er ansvarleg for kostnadane.

Flytting	Frå	Til	Beløp / 1000	Årsak
----------	-----	-----	--------------	-------

Mellomavdelingar	Veg - drifts og vedlikehald	Eigedom - drift og vedlikehald	20 000	Ved overføringa av SAMS vart beløpet lagt til avdelinga for infrastruktur og veg, medan eigedom har ansvaret for adm.lokale.
Innan same avdeling	Administrasjon av organisasjon og økonomi	Eigedom - drift og vedlikehald	46 912	Flytting frå løyvingsnivå for administrasjon av Organisasjon og økonomi til løyvingsnivå for Eigedom - drift og vedlikehald for vedlikehaldspersonell
Innan same avdeling	Andre føremål opplæring	VGS	12 464	Kostnader til produksjonsskulen vert ført på løyvingsnivå for VGS og det er difor behov for å flytte budsjettmidlane frå Andre føremål.

Oppsummering

Under er oversyn over prognosen for dei ulike budsjettområda:

Sektor	mill. kr
Skatt og rammetilskot	-130
Opplæring / kompetanse	-47
Mobilitet og kollektiv	-689
Veg og infrastruktur	-17
Tannhelse	-30
Kultur, idrett og inkludering	0
Innovasjon og næringsutvikling	-1
Politiske organ	0
Organisasjon og økonomi	0
Strategisk utvikling og digitalisering	-1
Konsesjonskraft	-20
Renter og avdrag	8
Lønsavsetjing og pensjon	160
TOTALT	-767

Tertialrapporten etter 1. tertial 2020 viser prognose om eit negativt budsjettavvik på 767 mill. kr. ved utgangen av året. Som oversikta syner skuldast den negative årsprognosen i fyrste rekkje den negative prognosen innan Mobilitet og kollektiv, svikt i sentrale inntekter og ei underliggende negativ drift i alle dei større sektorane. I motsett retning trekkjer ein stor samla innsparing som gjeld lønsavsetjing, pensjonskostnadar og arbeidsgjevaravgift.

Det er viktig å understreke at denne prognosen ikkje tek høgde for nye statlege løyvingar til kollektivsektoren.

Årsprognose pr. løyvingnivå

Under er årsprognosen pr. april for Vestland fylkeskommune på -767 mill. kr fordelt på løyvingnivå. Dette samsvarer med prognosane og dei forklaringane for budsjettavvik som går fram for kvar sektor over. For dei løyvingnivåa som ikkje er sett opp i tabellen er venta årsprognosar i samsvar med budsjetterte summar.

L N	Namn	Årsprognose
1	Skatt, rammetilskot og inntektsutjamning	-130
3	Konsesjonskraftsinntekter	-20
4	Kapitalinntekter/utgifter og utbytte, rentekomp.	8
7	Lønsavsetjing og premieavvik	160
16	IKT og digitalisering	-1
18	Pasientbehandling	-30
22	Forskning, komp. og internasjonalisering	-1
30	VGS	-2
31	Opplæring i bedrift	-45
40	Arkiv	-0,2
43	Kulturarv	-2,3
45	Administrasjon av kultur og idrett	2,5
51	Buss	-461
52	Bane	-76
53	Båt	-76

54	Ferje	-76
60	Veg - drifts og vedlikehald	-17
Årsprognose Vestland 2020		-767

Risikovurdering

Tertialrapporten etter 1. tertial 2020 vert lagt fram med større uvisse enn nokon gong tidlegare. Hovudårsaka til dette er sjølvstekt verknadene av koronapandemien. Uvisse gjeld både utslag for økonomien, kor lenge pandemien varer og i kva grad staten vil kompensere meirkostnader og inntektstap.

I tertialrapporten har fylkesrådmannen foreslått slik tilnærming:

- Foreslå budsjettendringar for vedtekne løyvingar frå regjering/Storting
- Kome attende til budsjettendringar når statlege løyvingar er vedtekne av Stortinget

Det er særleg to usikre moment i prognosearbeidet:

- Lengd på pandemien
- Statleg kompensasjon

I revidert nasjonalbudsjett opererer regjeringa som nemnt med omgrepet «akutt fase» definert til å vara i tre månader. Dette er perioden ein til no har gjeve kompensasjon for. Utrekingar framanfor viser at staten i stor grad har gjeve kompensasjon for meirkostnader og inntektsbortfall for denne perioden. Utfordringa er at det frå statleg hald ikkje er gjeve klare garantiar om kompensasjon for tida etter det som er definert som «akutt fase».

Prognosen for 2020 vert svært ulik ut frå kva scenario ein legg til grunn. Ved vidare statleg kompensasjon vert prognosen om lag 120 mill. kr i budsjettoverskriding i 2020. Om den statlege kompensasjonen viser seg å gjelda berre ut juni, vert prognosen eit negativt resultat på heile 767 mill. kr.

Økonomistyring

Fylkesrådmannen har gjennomgangar av den økonomiske stoda med kvar fylkesdirektør kvartalsvis. Her rapporterer avdelingane om den økonomiske situasjonen, og tek opp moment som har risiko for budsjettavvik.

Til vanleg er vurderinga at det er størst risiko for budsjettavvik innan følgjande område; driftskostnadar på fylkesvegane, dei økonomiske resultatata for skulane og kollektivtrafikkinntektene. Desse vurderingane gjeld framleis, men tapet i kollektivtrafikkinntektene er så stort at risikobiletet er endra etter virusutbrotet.

Tannhelsesektoren i tidlegare Hordaland har hatt budsjettavvik dei siste åra. Virusutbrotet slår også kraftig inn i denne sektoren både på kostnads- og inntektssida. I den fyrste fasen galdt det meirkostnadene til smittevernustyr og etablering av spesialklinikk for koronapasientar. Samstundes stoppa inntektssida heilt opp i og med at vanleg tannhelsebehandling var stengt ned. I fasen med gjenopning av klinikkar ein no er inne i, vil ein no arbeide med å ta att etterslepet for dei prioriterte gruppene.

Prognosen for opplæringssektoren etter 1. tertial er budsjettoverskriding på 47 mill. kr. Det er særleg innanfor tilskot til lærebedrifter/vg3 i skule det ligg an til budsjettoverskriding. For dei vidaregåande skulane er prognosen eit mindre negativt avvik etter 1. tertial. Fylkesrådmannen foreslår tiltak innanfor sektoren for å redusere det negative avviket i prognosen.

Med høg lånegjeld er rentekapitlet viktig å ha kontroll på. Styringsrenta er redusert til 0% og dette gjev utslag i låge rentekostnader for nye lån. Utsiktene framover er at det låge rentenivået vil vara ved og det vil medføre at ein får lågare rentekostnader etter kvart som lånevilkåra skal fornyast.

Vedtakskompetanse

Fylkestinget

Vurderingar og verknader

Økonomi: Tertialrapporten er viktig for den økonomiske styringa. Statleg kompensasjon for tap i kollektivinntektene/tannhelsetenesta er avgjerande for det økonomiske resultatet i 2020.

Sektorvise tiltak for å avgrense negative budsjettavvik er i tillegg viktig å gjennomføre.

Klima: Om det må setjast i verk reduserande tiltak i kollektivtransporten kan det få klimaeffekt.

Folkehelse: Ikkje relevant

Regional planstrategi: Ikkje relevant

Konklusjon

Fylkesrådmannen foreslår i tertialrapporten budsjettendringar innanfor investerings- og driftsbudsjettet. Rapporten peikar vidare på dei alvorlege konsekvensane for fylkesøkonomien om ikkje den statlege kompensasjonen for inntektsbortfall held fram.